Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MACIEJ SZPUNAR
12 päivänä joulukuuta 2018 [1]

Asia C-476/17

Pelham GmbH,
Moses Pelham ja
Martin Haas
vastaan
Ralf Hütter ja
Florian Schneider-Esleben

(Ennakkoratkaisupyyntö – Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin yleinen tuomioistuin, Saksa))

Ennakkoratkaisupyyntö – Tekijänoikeus ja lähioikeudet – Kappaleen valmistamista koskeva oikeus – Äänitteen erittäin pienten osien kopioiminen (ns. samplaaminen) – Teoksen vapaa käyttäminen – Euroopan unionin perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien huomioon ottaminen

Johdanto

1. Samplaaminen (sampling) on tekniikka, jossa äänitteestä otetaan elektronisten välineiden avulla pätkiä eli näytteitä (samples, josta tekniikan nimi on peräisin), jotta niitä voidaan käyttää uuden sävellyksen osina toisessa äänitteessä. Uudelleenkäytön yhteydessä kyseisiä näytteitä usein miksataan, muokataan ja luupataan siten, että ne ovat enemmän tai vähemmän tunnistettavissa uudessa teoksessa. Lisäksi on huomautettava, että tällaisten näytteiden pituus voi vaihdella alle yhdestä sekunnista kymmeniin sekunteihin. Samplaaminen on siis monitahoinen ilmiö, mikä ei tietenkään helpota sen oikeudellista luokittelua. [2]

2. Sitä, että säveltäjät käyttävät uudelleen aiempien teosten motiiveja, on luultavasti tehty yhtä kauan kuin itse musiikkia, mutta samplaaminen on uusi ilmiö, jonka ovat mahdollistaneet nykyaikaiset – aluksi analogiset ja nykyisin digitaaliset – äänentallennus- ja -muokkausmenetelmät. Samplaamisessa ei nimittäin oteta osaa toisesta musiikkiteoksesta uuteen teokseen, vaan äänet otetaan suoraan äänitteeltä eli jo esitetystä ja tallennetusta teoksesta ja sisällytetään uuden teoksen sisältävään äänitteeseen. Samplaaminen on näin ollen äänitteille tallennetulle musiikille ominainen ilmiö. Toisin sanoen musiikkiteoksen nuottien osien kopioiminen, sisällyttäminen uuden teoksen nuotteihin ja esittäminen näiden nuottien mukaisesti ei ole samplaamista.

1 Alkuperäinen kieli: ranska.

2 Ks. erityisesti Piesiewicz, P., ”Dzieło muzyczne i nowe technologie (aspekty prawne ’samplingu’)”, Państwo i prawo, nro 3/2006.

3. Samplaamista voidaan käyttää missä tahansa musiikin tyylilajissa, mutta sillä on erityisen suuri merkitys hip hop- ja rap-musiikeissa, jotka syntyivät 1970-luvulla New Yorkin (Yhdysvallat) työläiskaupunginosissa.[3] Kyseinen musiikki on lähtöisin tiskijukkien (disc jockeys) käytännöistä, sillä he yhdistivät, muunsivat ja miksasivat vinyylilevyille tallennetuista musiikkikappaleista otettuja ääniä. Tästä käytännöstä syntyi oikeita omia sävellyksiä. Samplaaminen muodostaa siis perustan näille musiikin tyylilajeille. Jotkin teokset voivat jopa koostua pelkästään näytteiden sekoituksesta.

4. Vaikka samplaamisella on merkittävä rooli tässä uudenlaisessa musiikin tekemisessä, se on ollut oikeudellisessa mielessä todellinen haaste erityisesti siitä lähtien, kun hip hop -musiikki levisi Bronxin kaduilta valtasuuntaukseksi ja kun siitä tuli merkittävä tulonlähde sen tekijöille, esittäjille ja tuottajille. Kyseisen ilmiön oikeudellinen arviointi on vaikeaa, koska kyse ei ole tekijänoikeuksille tyypillisestä teosten välisestä suhteesta vaan äänitteen eli kaupallisen tuotteen ja teoksen eli taiteellisen luomuksen välisestä suhteesta. Samplaamista käyttäessään taiteilija ei ainoastaan saa vaikutteita toisen luomasta teoksesta vaan myös hyötyy äänitteen hyväksi tehdystä työstä ja sen julkaisemiseen tehdystä sijoituksesta. Tämä tekijänoikeuden kannalta täysin uusi asetelma[4] tuo mukaan lisäkysymyksiä, jotka koskevat muun muassa äänitteiden tuottajien lähioikeuksia ja ”samplaajien” luomisvapautta.

5. Nyt käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö, jossa samplaamiseen liittyvät ongelmat tuodaan unionin oikeuden yhteyteen, on tulosta pitkästä kansallisesta oikeudenkäyntien ketjusta,[5] jossa kaksi Saksan ylimmistä tuomioistuimista on jo lausunut asiasta. Nyt unionin tuomioistuinta pyydetään ottamaan kantaa tähän asiaan, jossa ”postmoderni” taiteellinen vapaus asetetaan vastakkain perinteisen omistusoikeuden kanssa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

6. Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY[6] 2 artiklan c alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yksinoikeus sallia tai kieltää suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi, millä keinolla ja missä muodossa tahansa kokonaan tai osittain tapahtuva kappaleen valmistaminen on:

– –

c) äänitetuottajilla äänitteidensä osalta;

– –”

3 Hip hopin ja rapin historiasta ks. Evans, T. M., ”Sampling, Looping, and Mashing… Oh My!: How Hip Hop Music is Scratching More Than the Surface of Copyright Law”, Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal, 2011, nide 21, nro 4, s. 843.

4 Yksi samplaamista koskevista ensimmäisistä asioista Grand Upright Music, Ltd v. Warner Bros. Records Inc., jossa United States District Court for the Southern District of New York (New Yorkin eteläisen alueen piirituomioistuin, Yhdysvallat) antoi tuomion, on tosin peräisin vuodelta 1991.

5 Alkuperäinen kanne nostettiin pääasiassa ensimmäisessä oikeusasteessa 8.3.1999.

6 EYVL 2001, L 167, s. 10.

7. Kyseisen direktiivin 5 artiklan 3 kohdan d, k ja o alakohdassa sekä 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”3. Jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksista tai rajoituksista 2 ja 3 artiklassa säädettyihin oikeuksiin seuraavissa tapauksissa:

– –

d) lainaukset muun muassa arvostelua tai selostusta varten sillä edellytyksellä, että lainaukset koskevat teosta tai muuta aineistoa, joka on jo laillisesti saatettu yleisön saataviin, ja että lähde ja myös tekijän nimi mainitaan, jollei tämä osoittaudu mahdottomaksi, ja että lainausten käyttö on hyvän tavan mukaista, sekä siinä laajuudessa kuin kyseinen erityistarkoitus tällaista käyttöä vaatii;

– –

k) käyttö karikatyyrissä, parodiassa tai pastississa;

– –

o) käyttö tietyissä muissa merkitykseltään vähäisissä tapauksissa, joista on jo säädetty poikkeuksia tai rajoituksia kansallisessa lainsäädännössä, edellyttäen, että ne koskevat vain analogista käyttöä eivätkä vaikuta tavaroiden ja palvelujen vapaaseen liikkuvuuteen [unionissa], sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan muita poikkeuksia ja rajoituksia.

– –

5. Tämän artiklan 1, 2, 3 ja 4 kohdan mukaisia poikkeuksia ja rajoituksia sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa teoksen tai muun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja.”

8. Vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/115/EY[7] 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että seuraavilla on yksinoikeus saattaa myymällä tai muilla tavoin yleisön saataville a–d kohdassa tarkoitettuja kohteita, mukaan lukien niiden kopiot, jäljempänä ’levitysoikeus’:

– –

b) äänitteiden tuottajilla äänitteidensä osalta;

– –”

9. Kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Jäsenvaltiot voivat säätää esittäjien, äänitteiden tuottajien, yleisradio-organisaatioiden ja elokuvien ensimmäisten tallennusten tuottajien suojaan samanlaisia rajoituksia kuin ne säätävät kirjallisten ja taiteellisten teosten tekijänoikeussuojaan, tämän kuitenkaan rajoittamatta 1 kohdan soveltamista.”

7 EUVL 2006, L 376, s. 28.

Saksan oikeus

10. Direktiivit 2001/29 ja 2006/115 saatettiin osaksi Saksan oikeutta tekijänoikeuksista ja lähioikeuksista 9.9.1965 annetulla lailla (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz, jäljempänä UrhG). Äänitteiden tuottajien oikeuksia suojataan kyseisen lain 85 §:n 1 momentin nojalla.

11. UrhG:n 24 §:ään sisältyy yleinen poikkeus tekijänoikeudesta, ja siinä säädetään seuraavaa:

”1. Itsenäinen teos, joka on luotu käyttäen vapaasti toisen teosta, voidaan julkaista ja sitä voidaan hyödyntää ilman käytetyn teoksen tekijän suostumusta.

2. Edellä 1 momenttia ei sovelleta sellaisen musiikkiteoksen käyttöön, jossa melodia on otettu tunnistettavalla tavalla toisesta teoksesta uuden teoksen pohjaksi.”

Tosiseikat, oikeudenkäyntimenettely ja ennakkoratkaisukysymykset

12. Ralf Hütter ja Florian Schneider-Esleben, jotka olivat pääasian kantajina ensimmäisessä oikeusasteessa ja ovat Revision-menettelyn vastapuolina (jäljempänä vastapuolet), ovat Kraftwerk-yhtyeen jäseniä. Kyseinen yhtye julkaisi vuonna 1977 äänitteen, joka sisälsi kappaleen ”Metall auf Metall”. Vastapuolet ovat kyseisen äänitteen tuottajia sekä kyseessä olevan teoksen esittäjiä, ja Hütter on lisäksi teoksen säveltäjä.

13. Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö Pelham GmbH, joka oli pääasiassa vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa ja on Revision-menettelyn valittajana, on tuottanut äänitteen, joka sisältää laulaja Sabrina Setlurin esittämän teoksen ”Nur mir”. Kyseisen teoksen ovat tehneet Moses Pelham ja Martin Haas, jotka myös olivat pääasian vastaajina ensimmäisessä oikeusasteessa ja ovat nyt Revision-menettelyn valittajina.

14. Vastapuolet väittävät, että Pelham-yhtiö sekä Pelham ja Haas (jäljempänä yhdessä valittajat) ovat kopioineet samplaustekniikan avulla noin kaksi sekuntia rytmisekvenssiä kappaleesta ”Metall auf Metall” ja siirtäneet sen kappaleen ”Nur mir” taustalle jatkuvana toistona (ns. luuppi). He katsovat, että valittajat ovat näin ollen loukanneet heillä kyseisen äänitteen tuottajina olevaa lähioikeutta. Toissijaisesti vastapuolet vetoavat heillä esittävinä taitelijoina olevaan immateriaalioikeuteen sekä Hütterillä kyseiseen musiikkiteokseen olevan tekijänoikeuden loukkaamiseen. Vielä toissijaisemmin vastapuolet vetoavat kilpailulainsäädännön rikkomiseen. Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä oleva oikeudenkäyntimenettely koskee kuitenkin yksinomaan vastapuolten oikeuksia äänitteen tuottajina.

15. Vastapuolet ovat vaatineet kieltomääräystä, vahingonkorvausvelvollisuuden toteamista, tietojen antamista ja äänitteen luovuttamista tuhoamista varten. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi kanteen, ja valittajien valitus hylättiin toisessa oikeusasteessa. Valittajien Revision-valituksen johdosta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kumosi toisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 20.11.2008 antamallaan tuomiolla, ja asia palautettiin mainittuun tuomioistuimeen uutta käsittelyä varten. Tämä sama tuomioistuin hylkäsi valittajien valituksen uudelleen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin hylkäsi valittajien tekemän uuden Revision-valituksen 13.12.2012 antamallaan tuomiolla. Bundesverfassungsgericht (liittovaltion perustuslakituomioistuin, Saksa) kumosi kyseisen tuomion [8] ja palautti asian ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

8 Tuomio 31.5.2016, 1 BvR 1585/13.

16. Tässä tilanteessa Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin yleinen tuomioistuin, Saksa) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko kyseessä direktiivin [2001/29] 2 artiklan c alakohdassa tarkoitettu äänitetuottajan kappaleen valmistamista koskevan yksinoikeuden loukkaaminen, kun hänen äänitteestään otetaan pieniä äänipätkiä ja siirretään toiseen äänitteeseen?

2) Onko äänite, joka sisältää toisesta äänitteestä siirrettyjä pieniä äänipätkiä, direktiivin [2006/115] 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu toisen äänitteen kopio?

3) Voivatko jäsenvaltiot antaa säännöksen, jossa – kuten UrhG:n 24 §:n 1 momentissa – selvennetään, että äänitetuottajan yksinoikeuden suojan ala on luonnostaan rajoitettu tämän äänitteen kappaleen valmistamiseen (direktiivin [2001/29] 2 artiklan c alakohta) ja levitykseen (direktiivin [2006/115] 9 artiklan 1 kohdan b alakohta) siten, että itsenäistä teosta, joka on luotu äänitetuottajan äänitettä vapaasti käyttäen, saadaan hyödyntää ilman tuottajan suostumusta?

4) Käytetäänkö teosta tai muuta direktiivin [2001/29] 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitettua suojattua aineistoa lainauksia varten, jos ei ole havaittavissa, että käytetään vierasta teosta tai muuta vierasta suojattua aineistoa?

5) Jätetäänkö äänitetuottajan kappaleen valmistamista koskevaa oikeutta ja levitysoikeutta (direktiivin [2001/29] 2 artiklan c alakohta ja direktiivin [2006/115] 9 artiklan 1 kohdan b alakohta) ja näiden oikeuksien poikkeuksia ja rajoituksia (direktiivin [2001/29] 5 artiklan 2 ja 3 kohta ja direktiivin [2006/115] 10 artiklan 2 kohdan ensimmäinen virke) koskevissa unionin oikeuden säännöksissä liikkumavaraa niiden saattamisessa osaksi kansallista oikeutta?

6) Millä tavoin [Euroopan] unionin perusoikeuskirjan [jäljempänä perusoikeuskirja] mukaiset perusoikeudet on otettava huomioon määritettäessä äänitetuottajan yksinoikeuksien suojan laajuutta hänen äänitteensä kappaleen valmistamista koskevan oikeuden (direktiivin [2001/29] 2 artiklan c alakohta) ja levitysoikeuden (direktiivin [2006/115] 9 artiklan 1 kohdan b alakohta) osalta sekä näitä oikeuksia koskevien poikkeuksien ja rajoituksien (direktiivin [2001/29] 5 artiklan 2 ja 3 kohta ja direktiivin [2006/115] 10 artiklan 2 kohdan ensimmäinen virke) ulottuvuuden osalta?”

17. Ennakkoratkaisupyyntö saapui unionin tuomioistuimeen 4.8.2017. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet pääasian asianosaiset, Saksan, Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset sekä Euroopan komissio. Samat osapuolet olivat edustettuina 3.7.2018 pidetyssä istunnossa.

Arviointi

18. Käsiteltävässä asiassa Bundesgerichtshof esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä tekijänoikeutta ja lähioikeuksia sekä perusoikeuksia koskevan unionin oikeuden tulkinnasta pääasian kaltaisessa tilanteessa. Tarkastelen näitä kysymyksiä niiden esittämisjärjestyksessä.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

19. Ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 2001/29 2 artiklan c alakohtaa tulkittava siten, että ottamalla näyte äänitteestä ja käyttämällä sitä toisessa äänitteessä (samplaaminen) loukataan ensimmäisen äänitteen tuottajan yksinoikeutta sallia tai kieltää kyseisessä säännöksessä tarkoitettu kappaleen valmistaminen äänitteestään, kun tämä tapahtuu ilman viimeksi mainitun lupaa.

20. Käsiteltävässä asiassa huomautuksia esittäneillä osapuolilla on tästä erilaisia näkemyksiä. Vastapuolet samoin kuin Ranskan hallitus katsovat, että tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi, kun taas valittajien, muiden hallitusten ja komission mielestä siihen on vastattava kieltävästi. Ennen esitettyjen eri väitteiden ja perustelujen tarkastelua on nähdäkseni hyödyllistä käsitellä seuraavaa alustavaa kysymystä.

Alustava huomautus – direktiivin 2001/29 ajallinen soveltamisala

21. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että direktiivin 2001/29 10 artiklassa rajoitetaan sen ajallinen soveltamisala 22.12.2002 jälkeen toteutettuihin toimiin, kun taas pääasiassa riidanalainen äänite, joka sisältää kappaleen ”Nur mir”, julkaistiin vuonna 1997.

22. On kuitenkin pantava merkille, että direktiivin 2001/29 10 artiklan 1 kohdan mukaan direktiiviä sovelletaan kaikkiin teoksiin ja muuhun aineistoon, jotka olivat 22.12.2002 jäsenvaltioiden lainsäädännön suojaamia, mikä pätee vastapuolten äänitteeseen.

23. Pitää paikkansa, että direktiivin 2001/29 10 artiklan 2 kohdan mukaan direktiivin soveltaminen ei vaikuta ennen kyseistä päivää toteutettuihin toimiin eikä sitä ennen hankittuihin oikeuksiin. On myös totta, että unionin tuomioistuin on tämän säännöksen perusteella todennut, ettei kyseinen direktiivi vaikuta teosten ja muun suojatun aineiston käyttämiseen ennen kyseistä päivää.[9] Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan pääasiassa kyseessä olevan äänitteen hyväksikäyttötoimia on kuitenkin toteutettu myös 22.12.2002 jälkeen. Direktiiviä 2001/29 voidaan näin ollen soveltaa kyseisiin toimiin.

24. Tämän selvennyksen jälkeen siirryn ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen aineelliseen tarkasteluun.

Aineellinen tarkastelu

25. Pääasian asianosaiset ovat yksimielisiä siitä, että valittajat ovat kopioineet noin kaksi sekuntia rytmisekvenssiä teoksen ”Metall auf Metall” sisältävältä äänitteeltä ja sisällyttäneet sen hyvin pienin muutoksin ja tunnistettavalla tavalla teoksen ”Nur mir” sisältävän äänitteen taustalle jatkuvana toistona (ns. luuppi).[10]

26. Nähdäkseni on selvää, että tällainen toimi on direktiivin 2001/29 2 artiklassa tarkoitettua kappaleen valmistamista, sillä muistutan, että kyseinen säännös koskee kaikkea suojatun aineiston ”suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi, millä keinolla ja missä muodossa tahansa kokonaan tai osittain” tapahtuvaa kappaleen valmistamista. Samplatessa äänitteen osa kopioidaan (useimmiten) suoraan, pysyvästi, digitaalisin keinoin ja digitaalisessa muodossa. Näin ollen vaikuttaa varsin selvältä, että kyseisellä toimella loukataan kyseessä olevan äänitteen tuottajien oikeutta sallia tai kieltää tällainen ilman heidän lupaansa tapahtunut kappaleen valmistaminen.

27. Pääasian valittajat, jotkin huomautuksia esittäneet hallitukset ja komissio esittävät kuitenkin joukon väitteitä osoittaakseen, että kyseistä tuottajien oikeutta on rajoitettava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kappaleen valmistaminen ei kuulu tämän yksinoikeuden piiriin.

9 Ks. vastaavasti tuomio 27.6.2013, VG Wort ym. (C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:426, tuomiolauselman 1 kohta).

10 On huomautettava, että viimeksi mainitusta kappaleesta on useita versioita. Tarkoitan tässä perusversiota, jonka nimi on pelkkä ”Nur mir”.

– De minimis -kynnys

28. Kyseiset osapuolet vetoavat ensinnäkin analogiaan sellaisen unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa, joka koskee teoksen otteiden suojaamista tekijänoikeudella. Unionin tuomioistuin on nimittäin todennut, että tekijänoikeuden antama suoja koskee teoksia siinä mielessä, että ne ilmentävät tekijöidensä henkistä luomistyötä. Tekijänoikeudella voidaan siis suojata teoksen otteita sillä edellytyksellä, että ne sisältävät tiettyjä sellaisia elementtejä, joita voidaan pitää ilmauksena kyseisen teoksen tekijän henkisestä luomistyöstä.[11] Koska äänitteiden tuottajien oikeudella ei suojata henkistä luomistyötä vaan taloudellista sijoitusta, jotkin osapuolet väittävät käsiteltävässä asiassa, että kyseisellä oikeudella voidaan suojata ainoastaan äänitteen pätkiä, jotka ovat riittävän pitkiä edustamaan tätä sijoitusta. Näiden osapuolten mukaan hyvin lyhyiden pätkien ottaminen samplaamisen tapauksessa ei näin ollen uhkaa äänitteiden tuottajien taloudellisia etuja eikä näin ollen kuulu heidän yksinoikeutensa piiriin. Jotkut näistä osapuolista siis katsovat, että äänitteiden tuottajien oikeuksien suojaamiseen sovelletaan de minimis -kynnystä samoin kuin tekijänoikeuksien suojaamiseen.

29. Tämä päättely vaikuttaa perustuvan edellä mainitun unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön virheelliseen tulkintaan. Unionin tuomioistuin totesi tuomiossa Infopaq International, että kyseisessä asiassa kyseessä olleet kirjalliset teokset muodostuivat sanoista, jotka erikseen tarkasteltuina eivät kuuluneet tekijänoikeuden tarjoaman suojan piiriin. Ainoastaan niiden alkuperäistä sommitelmaa suojattiin teoksen tekijän henkisenä luomuksena.[12] Tämä toteamus on selvä: kirjallisen teoksen tekijä ei voi omia yleisiä sanoja tai ilmaisuja, kuten säveltäjäkään ei voi vaatia yksinoikeutta nuotteihin tai taidemaalari oikeutta väreihinsä. Siinä ei kuitenkaan millään tavoin tunnusteta de minimis -kynnystä suojattaessa teoksia tekijänoikeudella, vaan se vastaa pelkästään sitä, että teos määritellään tekijänoikeuden yhteydessä tekijänsä henkiseksi luomukseksi. Unionin tuomioistuin totesi edellä mainitussa tuomiossa, että kappaleen valmistaminen ainoastaan yhdestätoista sanasta koostuvasta lehtiartikkelin otteesta voi kuulua direktiivin 2001/29 2 artiklassa tarkoitetun yksinoikeuden piiriin,[13] mutta tässä toteamuksessa on vaikea havaita mitään de minimis -kynnyksen tunnustamista.

30. Teoksen otteita koskevaa unionin tuomioistuimen päättelyä ei kuitenkaan voida soveltaa äänitteisiin. Äänite ei nimittäin ole henkinen luomus, joka koostuu osatekijöistä, kuten sanoista, äänistä tai väreistä. Äänite on äänten tallenne, jota ei suojata näiden äänten sommitelman vaan tämän tallenteen perusteella. Teoksen tapauksessa voidaan erottaa toisistaan suojan piiriin kuulumattomat osatekijät, kuten sanat, äänet ja värit, ja suojattava kohde näiden osatekijöiden alkuperäisen sommitelman muodossa, mutta tällaista eroa ei voida tehdä äänitteen tapauksessa. Äänite ei koostu pienistä suojan piiriin kuulumattomista osista, vaan sitä suojataan jakamattomana kokonaisuutena. Äänitteen tapauksessa ei myöskään ole mitään omaperäisyyttä koskevaa vaatimusta, sillä äänitettä, toisin kuin teosta, ei suojata sen luovuuteen perustuvan luonteen perusteella vaan taloudellisen ja organisatorisen sijoituksen perusteella. Toisin sanoen tekijä ei voi monopolisoida ääntä tai sanaa sen teokseen sisällyttämisen perusteella. Siitä lähtien, kun ne on tallennettu, muusikon esittämä sama ääni tai ääneen luettu sama sana muodostavat sen sijaan äänitteen, jota suojataan tekijänoikeuden lähioikeudella. Kappaleen valmistaminen tällaisesta äänitteestä kuuluu näin ollen kyseisen äänitteen tuottajan yksinoikeuden piiriin. Jokainen voi kuitenkin itse tuottaa vapaasti saman äänen.

31. Pitää paikkansa, että samplaamista koskevassa Yhdysvaltojen tuomioistuinten oikeuskäytännössä on kehitetty ajatus, joka muistuttaa de minimis -kynnystä.[14] Kyseinen oikeudellinen ympäristö on kuitenkin täysin erilainen kuin Manner-Euroopan ja unionin oikeuden oikeudellinen ympäristö. Yhdysvaltojen oikeudessa äänitteitä nimittäin suojataan tekijänoikeudella (copyright) samalla tavoin kuin teoksia ja muita suojan kohteita. Niiltä vaaditaan siis vähimmäismäärä omaperäisyyttä. De

11 Tuomio 16.7.2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465, 39 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta).

12 Tuomio 16.7.2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465, 44–46 kohta).

13 Tuomio 16.7.2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465, tuomiolauselman 1 kohta).

14 Ks. erityisesti United States Court of Appeals, 9th Circuitin (Yhdysvaltojen muutoksenhakutuomioistuin, 9. piiri, Yhdysvallat) 2.6.2016 antama tuomio asiassa VMG Salsoul, LLC v. Ciccone.

minimis -kynnyksen olemassaolo on tunnustettu laajasti 1800-luvulta lähtien kaikkien tällaisten suojattujen aineistojen kohdalla, ja tämä kynnys on yksi arviointiperusteista, joita sovelletaan lojaalia käyttöä (fair use) koskevaan yleiseen poikkeukseen.[15] Yhdysvaltojen tuomioistuinten päättelyä ei näin ollen voida nähdäkseni soveltaa unionin oikeuteen.

32. De minimis -kynnyksestä aiheutuu nähdäkseni myös vakavia soveltamiseen liittyviä käytännön vaikeuksia. Aluksi olisi vahvistettava kynnys. Pitäisikö sen olla pelkästään määrällinen (kopioidun näytteen kesto) vai myös laadullinen (näytteen merkitys kyseessä olevalle teokselle)? Pitäisikö tätä kynnystä lisäksi arvioida suhteessa alkuperäiseen äänitteeseen, kohdeteokseen vai molempiin? Kun tarkastellaan pääasiassa kyseessä olevia äänitteitä, valittajien ottaman näytteen kesto on noin kaksi sekuntia. Ensi näkemältä vaikuttaisi siis siltä, että se ei ylitä de minimis -kynnystä, kuten jotkut osapuolet väittävät käsiteltävässä asiassa. On kuitenkin huomautettava, että kyseessä olevat äänitteet sisältävät kahteen musiikin tyylilajiin – elektroniseen musiikkiin (Metall auf Metall) ja rap-musiikkiin (Nur mir) – kuuluvia teoksia, joissa rytmillä on teosten säveltämisen kannalta keskeinen merkitys. Kopioidessaan rytmisekvenssin kappaleesta ”Metall auf Metall” ja sisällyttäessään sen jatkuvana toistona (ns. luuppi) kappaleeseen ”Nur mir” valittajat kuitenkin tosiasiassa kopioivat ensimmäisen äänitteen olennaisen osan ja tekivät siitä teoksensa rytmisekvenssin.[16] Laadullisen lähestymistavan mukaan tämä ylittäisi epäilemättä jonkinlaisen de minimis -kynnyksen. Tästä voidaan vakuuttua pelkästään poistamalla molemmista äänitteistä kyseessä oleva rytmisekvenssi ja kuuntelemalla jäljelle jäävä osa. De minimis -kynnyksen soveltaminen johtaisi siis väistämättä kansallisten oikeuskäytäntöjen välisiin eroihin ja vaarantaisi direktiivin 2001/29 päätavoitteen, joka on jäsenvaltioissa sovellettavan tekijänoikeuden yhdenmukaistaminen.

33. Nähdäkseni on myös väärin rajata äänitteiden tuottajien oikeutetut taloudelliset edut koskemaan pelkästään niiden suojaamista piratismilta eli heidän äänitteidensä jakelulta tai välittämiseltä yleisölle sellaisenaan. Tällaiset tuottajat voivat nimittäin hyödyntää äänitteitä muilla tavoin kuin myymällä niitä, erityisesti myöntämällä luvan samplaamiseen ja saamalla siitä tuloja. Se, että tuottajien oikeudella äänitteisiinsä pyritään suojaamaan heidän taloudellisia sijoituksiaan, ei näin ollen ole esteenä sille, että tämä oikeus kattaa myös samplaamisen kaltaiset käyttötavat. Jos lainsäätäjä on päättänyt antaa tuottajille taloudellisten etujensa suojaamisvälineeksi yksinoikeuden sallia tai kieltää kaikenlainen, myös osittainen, kappaleen valmistaminen äänitteistään, tätä valintaa ei mielestäni ole loogista kyseenalaistaa sillä verukkeella, ettei tällainen oikeus ole tavoitteen mukainen.

– Teosten suojaa vastaava suojan taso

34. Toiseksi jotkut käsiteltävässä asiassa huomautuksia esittäneet osapuolet väittävät uudelleen tuomioon Infopaq International[17] viitaten, etteivät äänitteiden tuottajat voi hyötyä laajemmasta suojasta kuin teosten tekijät. En ole kuitenkaan vakuuttunut tästä väitteestä kahdesta syystä.

35. Yhtäältä tämä väite perustuu nähdäkseni de minimis -kynnystä koskevan väitteen tavoin virheelliseen käsitykseen edellä mainitun tuomion ulottuvuudesta. Kyseisessä tuomiossa unionin tuomioistuin määritteli teoksen käsitteen tekijänoikeutta koskevan unionin oikeuden perusteella ja katsoi, että teos on tekijänsä henkinen luomus. Samaa suojaa koskevaa perustetta on sovellettava teoksen otteisiin jättäen suojan ulkopuolelle sen osatekijät, joiden on selvästi pysyttävä julkisina, kuten sanat erikseen tarkasteltuina tai yleiset ilmaisut. Kyse ei siis ole missään tapauksessa suojan rajoittamisesta vaan sen kohteen määrittelemisestä. Se, että äänitteiden tapauksessa suojan kohde on eri, ei tarkoita, että suoja on teosten suojaa laajempi. Sekä teoksia että äänitteitä suojataan kokonaisuudessaan.

15 Ks. Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain (Copyright Law of the United States) 107 §.

16 Ennakkoratkaisupyyntöön sisältyvien tietojen perusteella muutoksenhakutuomioistuin esitti pääasian oikeudenkäynnissä saman toteamuksen, jonka mukaan riidanalainen näyte on kappaleen Metall auf Metall ”hallitseva osa” ja esiintyy kappaleessa Nur mir jatkuvana toistona.

17 Tuomio 16.7.2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465).

36. Toisaalta oikeus äänitteen suojaan on oikeus, joka on olemassa ja ilmenee täysin riippumatta kyseiseen äänitteeseen mahdollisesti sisältyvän teoksen suojasta. Valtaosa äänitteistä nimittäin sisältää tekijänoikeudella suojattujen teosten esitysten tallenteita, mutta on muitakin tilanteita. Äänite voi esimerkiksi sisältää sellaisen teoksen esityksen tallenteen, jonka suoja on päättynyt, tai sellaisten äänten, jotka eivät ole lainkaan teos, eli esimerkiksi luonnonäänten, tallenteen. Tällainen äänite on itsenäinen suojan kohde. Tämän vahvistaa myös äänitteen määritelmä, joka sisältyy Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) esitys- ja äänitesopimukseen,[18] jonka 2 artiklan b alakohdassa määrätään, että äänitteellä tarkoitetaan ”esityksen äänistä tai muista äänistä – – tehtyä tallennetta”. Vaikka äänitetuottajien oikeudet ovat tekijänoikeuden lähioikeuksia, ne eivät kuitenkaan ole johdettuja oikeuksia. Äänitteen suojan soveltamisala ei siis ole millään tavoin riippuvainen sen mahdollisesti sisältämän teoksen suojan soveltamisalasta.

– Vastaavuus tietokantojen valmistajien oikeuksien suojaamisen kanssa

37. Kolmanneksi jotkut osapuolet rinnastavat äänitteiden ja tietokantojen suojaamisen. Tietokantojen oikeudellisesta suojasta 11.3.1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/9/EY[19] 7 artiklan 1 kohdassa nimittäin säädetään, että tietokannan valmistajalla on sui generis -oikeus kieltää tietokannan ”koko sisällön tai – – olennaisen osan kopiointi ja/tai uudelleenkäyttö”. Edellä tarkoitettujen osapuolten mukaan äänitetuottajan tilanne vastaa kuitenkin tietokannan valmistajan tilannetta, koska molemmissa tapauksissa heille annetulla oikeudella pyritään suojaamaan heidän taloudellisia sijoituksiaan. Näin ollen myös äänitetuottajalle annettu suoja olisi rajoitettava äänitteen olennaisen osan kopiointiin.

38. Puollan kuitenkin mieluummin vastapuolten tässä yhteydessä esittämää väitettä, jonka mukaan käsiteltävässä asiassa on sovellettava direktiivin 2001/29 a contrario -tulkintaa. Kyseisessä direktiivissä ei nimittäin viitata millään tavoin äänitteen olennaisen osan suojaamiseen. Äänitteen tuottajaa suojataan päinvastoin ”kokonaan tai osittain tapahtuvalta” luvattomalta kappaleen valmistamiselta, kuten teoksen tekijää (ja kuten myös tietokannan valmistajaa direktiivin 96/9 5 artiklan a alakohdan perusteella). Jos direktiivejä 96/9 ja 2001/29 tulkitaan sananmukaisesti, tietokannan valmistajalla olevan suojan laajuutta ei siis nähdäkseni voida rinnastaa äänitteen tuottajan suojan laajuuteen.

– Koko äänitteen suojaaminen

39. Neljänneksi en voi myöskään hyväksyä komission väitettä, jonka mukaan WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen 11 artiklalla suojataan ainoastaan koko äänitteen luvattomalta kappaleen valmistamiselta.[20] Kyseisen sopimuksen 11 artiklassa nimittäin toistetaan Rooman yleissopimuksen[21] 10 artiklan sanamuoto. WIPOn laatiman kyseisen sopimuksen tulkintaoppaan[22] mukaan sopimustekstiä hyväksyttäessä diplomaattikokouksessa kuitenkin todettiin, että ”kappaleen

18 Genevessä 20.12.1996 hyväksytty ja 20.5.2002 voimaan tullut WIPOn esitys- ja äänitesopimus, jonka sopimuspuoli Euroopan unioni on WIPOn tekijänoikeussopimuksen sekä WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen hyväksymisestä Euroopan yhteisön puolesta 16.3.2000 tehdyn neuvoston päätöksen 2000/278/EY (EYVL 2000, L 89, s. 6) nojalla. Direktiivin 2001/29 johdanto-osan 15 perustelukappaleen mukaan kyseisen direktiivin tavoitteena on muun muassa tämän sopimuksen täytäntöönpano.

19 EYVL 1996, L 77, s. 20.

20 Kyseisessä määräyksessä määrätään, että ”äänitetuottajilla on yksinoikeus sallia millä tahansa tavalla ja missä tahansa muodossa tapahtuva äänitteidensä suora ja epäsuora reprodusoiminen”.

21 Roomassa 26.10.1961 allekirjoitettu esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyritysten suojaamisesta tehty kansainvälinen yleissopimus.

22 Tekijänoikeuksista ja lähioikeuksista annettuja WIPOn hallinnoimia sopimuksia koskeva käytännön opas, WIPO, Geneve, 2003.

valmistamiselta suojaamisen, johon ei sovelleta mitään rajoitusta, on tulkittava käsittävän äänitteen suojaamisen osittain tapahtuvalta kappaleen valmistamiselta”.[23] Edellä mainittua WIPOn sopimuksen 11 artiklaa on näin ollen tulkittava samalla tavoin. Direktiivin 2001/29 2 artiklassa mainitaan myös nimenomaisesti ”osittain tapahtuva” kappaleen valmistaminen äänitteestä.

40. Näin ollen ehdotan ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastaamista niin, että direktiivin 2001/29 2 artiklan c alakohtaa on tulkittava siten, että ottamalla näyte äänitteestä ja käyttämällä sitä toisessa äänitteessä (samplaaminen) loukataan ensimmäisen äänitteen tuottajan yksinoikeutta sallia tai kieltää äänitteensä kyseisessä säännöksessä tarkoitettu kappaleen valmistaminen, kun se tehdään ilman viimeksi mainitun lupaa.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

41. Toisessa ennakkoratkaisukysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 2006/115 9 artiklan 1 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että äänite, joka sisältää toisesta äänitteestä siirrettyjä näytteitä (samples), on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu toisen äänitteen kopio.

42. Käsiteltävässä asiassa huomautuksia esittäneet osapuolet Ranskan hallitusta lukuun ottamatta näyttävät tarkastelevan ensimmäistä ja toista ennakkoratkaisukysymystä yhdessä ja antavan niihin samanlaisia vastauksia (vaikka eri osapuolten vastauksissa on eroja). Katson kuitenkin Ranskan hallituksen tavoin, että direktiivin 2006/115 9 artiklan 1 kohdan b alakohtaa on tulkittava sen tavoitteen perusteella ja direktiivistä 2001/29 riippumatta.

43. Direktiivin 2006/115 9 artiklassa annetaan levitysoikeus muun muassa äänitteiden tuottajille. Tämä oikeus koskee suojattujen kohteiden, muun muassa äänitteiden, kappaleiden (kopioiden) saattamista myymällä tai muilla tavoin yleisön saataville.

44. Kansainvälisellä tasolla tämä sama oikeus tunnustetaan Geneven yleissopimuksessa.[24] Unioni ei ole kyseisen yleissopimuksen sopimuspuoli, toisin kuin sen 22 jäsenvaltiota. Kyseiseen yleissopimukseen viitataan todennäköisesti myös direktiivin 2006/115 johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa yhtenä ”[niistä kansainvälisistä yleissopimuksista], joihin useiden jäsenvaltioiden tekijänoikeudet ja lähioikeudet perustuvat” ja joiden noudattaminen on varmistettava kyseisellä direktiivillä toteutettavassa yhdenmukaistamisessa.

45. Levitysoikeuden päätavoitteena on kuitenkin suojaaminen toiminnalta, jota kutsutaan yleisesti piratismiksi, eli äänitteiden (ja muiden suojan kohteiden, kuten elokuvien) laittomien kopioiden tuottamiselta ja levittämiseltä yleisölle. Korvatessaan lailliset kopiot laittoman kopiot vähentävät huomattavasti äänitteiden tuottajien tuloja ja näin ollen tuloja, jotka tekijät ja esittäjät voivat oikeutetusti olettaa saavansa laillisten kopioiden myynnistä. Piratismin uhka mainitaan nimenomaisesti direktiivin 2006/115 johdanto-osan toisessa perustelukappaleessa yhtenä kyseisen direktiivin antamisperusteena.

46. Piratismissa tuotetaan ja levitetään laittomia äänitteiden kopioita, joilla on tarkoitus korvata lailliset kopiot. Tästä syystä Geneven yleissopimuksen 1 artiklassa jäljennös määritellään ”[laitteeksi], joka sisältää äänitteeltä välittömästi tai välillisesti otettuja ääniä ja joka käsittää kaikki tai olennaisen osan mainittuun äänitteeseen tallennetuista äänistä”. Ainoastaan tällainen jäljennös nimittäin mahdollistaa sen, että kuuntelija voi tutustua äänitteeseen saamatta sen laillista kopiota.

23 Ibid., s. 154.

24 29.10.1971 tehty ja 18.4.1973 voimaan tullut yleissopimus äänitteiden valmistajien suojaamiseksi heidän äänitteidensä luvattomalta jäljentämiseltä.

47. Koska direktiivin 2006/115 9 artiklassa säädetään samasta levitysoikeudesta kuin Geneven yleissopimuksessa ja koska molemmilla oikeudellisilla välineillä on sama tavoite eli piratismilta suojaaminen, direktiivin säännökseen sisältyvää kopion käsitettä on nähdäkseni tulkittava samantapaisesti kuin mainitussa yleissopimuksessa ja tämän tavoitteen perusteella, eli kyse on kopiosta, joka sisältää kaikki suojatun äänitteen äänet tai olennaisen osan niistä ja jolla on tarkoitus korvata äänitteen lailliset kappaleet. Näin ollen kyseisen säännöksen soveltamisala on nähdäkseni direktiivin 2001/29 2 artiklan soveltamisalaa suppeampi.

48. Samplaamisen tarkoituksena ei ole tuottaa alkuperäisen äänitteen korvaavaa äänitettä vaan luoda tästä äänitteestä uusi itsenäinen teos. Samplaamalla tehty äänite ei myöskään sisällä kaikkia eikä olennaista osaa alkuperäisen äänitteen äänistä. Tällaista äänitettä ei näin ollen pitäisi luokitella direktiivin 2006/115 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetuksi kopioksi.

49. Näin ollen ehdotan toiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastaamista niin, että direktiivin 2006/115 9 artiklan 1 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että äänite, joka sisältää toisesta äänitteestä siirrettyjä näytteitä (samples), ei ole kyseisessä säännöksessä tarkoitettu toisen äänitteen kopio.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

50. Kolmannessa ennakkoratkaisukysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 2001/29 2 artiklan c alakohtaa ja direktiivin 2006/115 9 artiklan 1 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että äänitteisiin sovelletaan UrhG:n 24 §:n 1 momentin kaltaista jäsenvaltion kansallisen oikeuden säännöstä, jonka mukaan itsenäinen teos voidaan luoda käyttämällä vapaasti toista teosta ilman kyseisen teoksen tekijän lupaa. [25]

51. Kuten selvitin toiseen ennakkoratkaisukysymykseen antamani vastauksen yhteydessä, direktiivin 2006/115 9 artiklaa ei sovelleta sellaisiin suojan kohteiden kappaleisiin, joiden ei ole tarkoitus korvata kyseisten kohteiden laillisia kopioita. Tämä pätee etenkin muiden teosten osatekijöitä käyttämällä luotuihin itsenäisiin teoksiin. Tälle ei ole esteenä edellä mainittu artikla, koska sitä ei sovelleta UrhG:n 24 §:n soveltamisalaan kuuluviin tilanteisiin. Kolmannen kysymyksen tarkastelu on näin ollen rajoitettava direktiivin 2001/29 säännösten tulkintaan.

52. Direktiivin 2001/29 2–4 artiklassa vahvistetaan yksinoikeudet, joista tietyt henkilöryhmät hyötyvät, kuten direktiivin 2 artiklan c alakohdassa säädetty äänitetuottajien oikeus sallia tai kieltää kappaleen valmistaminen äänitteistään. Nämä oikeudet on muotoiltu ilman mitään ehtoja. Direktiivin 2001/29 5 artiklassa kuitenkin säädetään näitä yksinoikeuksia koskevista poikkeuksista ja rajoituksista, joista jäsenvaltiot voivat säätää kansallisessa lainsäädännössään. Tämä poikkeusten ja rajoitusten luettelo on laadittu tyhjentävästi, mikä vahvistetaan sekä direktiivin 2001/29 johdanto-osan 32 perustelukappaleessa että unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä. [26]

53. Kyseiseen luetteloon sisältyy tiettyjä yksinoikeutta koskevia poikkeuksia ja rajoituksia, jotka helpottavat taiteilijoiden vuoropuhelua ja vastakkainasettelua käyttämällä aiempia teoksia. Kyse on erityisesti direktiivin 2001/29 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädetystä lainauksia koskevasta poikkeuksesta sekä saman kohdan k alakohdassa säädetystä karikatyyriä, parodiaa tai pastissia koskevasta poikkeuksesta.

25 UrhG:n 24 §:ssä mainitaan nimenomaisesti pelkkä teosten käyttäminen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseistä säännöstä on kuitenkin tarkoitus soveltaa vastaavasti myös muiden suojattujen kohteiden, muun muassa äänitteiden, käyttämiseen.

26 Ks. viimeksi tuomio 7.8.2018, Renckhoff (C-161/17, EU:C:2018:634, 16 kohta).

54. Direktiivin 2001/29 5 artiklassa oleva yksinoikeuksia koskevien poikkeusten ja rajoitusten luettelo ei sen sijaan sisällä yleistä poikkeusta, jossa sallitaan toiselle kuuluvan teoksen käyttäminen uuden teoksen luomista varten. Tästä seuraa, ettei jäsenvaltioilla ole oikeutta säätää kansallisessa oikeudessaan tällaisesta poikkeuksesta, jos siinä mennään direktiivissä 2001/29 säädettyjä, erityisesti edellä olevassa kohdassa mainittuja poikkeuksia pitemmälle.

55. Tätä toteamusta ei kyseenalaista se, että Saksan oikeudessa UrhG:n 24 §:n 1 momentin säännöstä ei pidetä tekijänoikeutta koskevana poikkeuksena vaan sen luontaisena rajoituksena, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa. Direktiivin 2001/29 5 artiklassa ei nimittäin tehdä eroa tekijänoikeutta (tai lähioikeuksia) koskevien poikkeusten ja rajoitusten välillä. Jotkin kyseisessä säännöksessä säädetyt tapaukset koskevat rajoituksia, jotka ovat yhtä luontaisia tekijänoikeudelle kuin mahdollisuus käyttää teosta vapaasti toisen teoksen luomiseksi. Esimerkkinä voidaan mainita direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetty yksityiskäyttöön tapahtuvaa kopiointia koskeva poikkeus.[27] Unionin lainsäätäjä on kuitenkin katsonut tarpeelliseksi sisällyttää tämän rajoituksen mahdollisten poikkeusten ja rajoitusten luetteloon.

56. Kuten vastapuolet perustellusti toteavat, unionin lainsäätäjän toteuttaman tekijänoikeutta koskevien poikkeusten yhdenmukaistamisen tehokkuus voisi heikentyä, jos kullekin jäsenvaltiolle annettaisiin lupa ottaa käyttöön direktiivin 2001/29 5 artiklassa säädettyyn luetteloon sisältymättömiä tekijänoikeudelle luontaisina pitämiään poikkeuksia. Kuten kyseisen direktiivin johdanto-osan 31 perustelukappaleessa korostetaan, tekijänoikeuden ja lähioikeuksien soveltamisessa jäsenvaltioiden välillä olevien erojen poistaminen on kuitenkin yksi kyseisen direktiivin tavoitteista.

57. Pitää paikkansa, että direktiivin 2001/29 5 artiklan 3 kohdan o alakohtaan sisältyy eräänlainen stand still -lauseke, joka koskee sitä, miten jäsenvaltiot soveltavat poikkeuksia ja rajoituksia, jotka jo sisältyivät niiden lainsäädäntöön direktiivin voimaantulohetkellä. Kyse on kuitenkin suojattujen aineistojen käyttämisestä ”tietyissä – – merkitykseltään vähäisissä tapauksissa”. Nähdäkseni ei voida kuitenkaan katsoa, että UrhG:n 24 §:n 1 momentissa säädetyn laajuinen poikkeus koskee ainoastaan tiettyjä merkitykseltään vähäisiä tapauksia. Direktiivin 2001/29 5 artiklan 3 kohdan o alakohtaan sisältyvät käyttötavat on lisäksi rajoitettava analogiseen käyttöön. Kyseinen säännös ei näin ollen voi missään tapauksessa kattaa muista äänitteistä otettuja näytteitä sisältävien äänitteiden sähköistä välittämistä yleisölle.

58. Lisäksi direktiivin 2001/29 5 artiklan 5 kohdan mukaan kyseisen artiklan mukaisia poikkeuksia ja rajoituksia sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa teoksen tai muun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja. Kyseinen säännös, josta käytetään yleisesti nimitystä ”kolmivaiheinen testi”, heijastaa tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskevien kansainvälisten yleissopimusten vastaavanlaisia määräyksiä. Siinä rajoitetaan yksinoikeuksiin sovellettavia poikkeuksia ja rajoituksia. Sitä ei sen sijaan voida ymmärtää luvaksi ottaa käyttöön poikkeuksia tai rajoituksia, joista ei ole säädetty, tai laajentaa olemassa olevien poikkeusten ulottuvuutta sillä verukkeella, etteivät ne ole ristiriidassa teoksen tai muun suojatun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen eivätkä yksinoikeuksien haltijoiden oikeutettujen etujen kanssa.[28]

59. Näin ollen ehdotan kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen vastaamista niin, että direktiivin 2001/29 2 artiklan c alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että äänitteisiin sovelletaan UrhG:n 24 §:n 1 momentin kaltaista jäsenvaltion kansallisen oikeuden säännöstä, jonka mukaan itsenäinen teos voidaan luoda käyttämällä vapaasti toista teosta ilman kyseisen teoksen tekijän lupaa, siltä osin kuin siinä ylitetään kyseisen direktiivin 5 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetyt yksinoikeuksia koskevat poikkeukset ja rajoitukset.

27 Kyseisen rajoituksen luontaisuudesta ks. ratkaisuehdotukseni EGEDA ym. (C-470/14, EU:C:2016:24, 15 ja 16 kohta).

28 Ks. vastaavasti tuomio 10.4.2014, ACI Adam ym. (C-435/12, EU:C:2014:254, 26 ja 27 kohta).

Neljäs ennakkoratkaisukysymys

60. Neljännessä ennakkoratkaisukysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, sovelletaanko direktiivin 2001/29 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä lainauksia koskevaa poikkeusta tilanteessa, jossa äänitteeltä otettu näyte on sisällytetty toiseen äänitteeseen siten, ettei sitä voida erottaa tämän jälkimmäisen äänitteen muista osista.

61. Tämä kysymys liittyy ongelman, joita syntyy lainauksia koskevan poikkeuksen soveltamisesta pääasian kaltaisissa tilanteissa, ydinsisältöön.

62. Lainauksia koskeva poikkeus on lähtöisin kirjallisista teoksista, joissa sitä lähinnä käytetään. Mikään ei nähdäkseni kuitenkaan osoita, ettei lainauksia koskeva poikkeus voi tekijänoikeutta käsittelevässä unionin oikeudessa koskea muita teosryhmiä, kuten musiikkiteoksia.[29] Lisäksi on oletettava, että tällainen lainaus voidaan tehdä kopioimalla äänitteen näyte, koska direktiivin 2001/29 5 artiklassa säädetyt poikkeukset ja rajoitukset koskevat äänitetuottajien oikeuksia samalla tavoin kuin tekijöiden oikeuksia.

63. Lainauksen on kuitenkin täytettävä joukko edellytyksiä ollakseen laillinen. Kolme näistä edellytyksistä on erityisen merkityksellisiä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa käytössä.

64. Ensimmäisestä edellytyksestä säädetään nimenomaisesti direktiivin 2001/29 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa, ja se koskee lainauksen tarkoitusta. Kyseisen säännöksen mukaan lainaus on tehtävä ”muun muassa arvostelua tai selostusta varten”. Ilmaisun ”muun muassa” käyttö osoittaa, ettei kyseessä ole lainauksen tarkoitusten luettelo vaan pikemminkin esimerkki. Useita lainauksia, etenkin taiteellisia lainauksia, esimerkiksi musiikkilainauksia, ei tehdä arvostelua tai selostusta varten, vaan niillä on muita tavoitteita. Kyseessä olevan säännöksen muotoilu osoittaa kuitenkin nähdäkseni selvästi, että lainauksen tarkoituksena on oltava eräänlainen vuoropuhelu lainatun teoksen kanssa. Vuorovaikutus lainaavan ja lainattavan teoksen välillä on välttämätöntä, tapahtui se sitten vastakkainasetteluna, kunnianosoituksena tai muulla tavoin.

65. Toinen lainauksen laillisuutta koskeva edellytys, joka tavallaan johtuu ensimmäisestä edellytyksestä, on se, ettei lainausta saa muuttaa ja että sen on oltava erotettavissa. Ensinnäkin lainattu näyte on näin ollen sisällytettävä lainaavaan teokseen sellaisenaan tai ainakin ilman vääristelyä (tietyt mukautukset, erityisesti käännökset, ovat yleensä sallittuja). Toiseksi – tämä näkökohta otettiin suoraan esiin ennakkoratkaisukysymyksessä – lainaus on sisällytettävä lainaavaan teokseen siten, että se voidaan helposti erottaa vieraaksi osatekijäksi. Tämä vaatimus voidaan johtaa ensimmäisestä edellytyksestä: miten nimittäin lainaava teos voisi olla vuoropuhelussa tai asettua vastakkain lainatun teoksen kanssa, jos ne sekoittuisivat täysin keskenään?

66. Edellä mainittujen kahden edellytyksen avulla lainaus voidaan erottaa plagiaatista.

67. Samplaaminen yleisesti ottaen ja erityisesti pääasiassa kyseessä olevan äänitteen käyttäminen eivät näytä täyttävän näitä edellytyksiä. Samplaamisen tavoitteena ei ole vuoropuhelu, vastakkainasettelu eikä kunnianosoitus käytetyille teoksille. Samplaustekniikassa muista äänitteistä otetut näytteet toimivat raaka-aineina, ne sulautetaan uusiin teoksiin, ja niistä tulee näiden uusien teosten erottamattomia osia, joita ei voida tunnistaa. Lisäksi kyseisiä näytteitä usein muutetaan ja miksataan siten, että ne

29 Ks. erityisesti Mania, G., ”Cytat w muzyce – o potrzebie reinterpretacji przesłanek”, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, nro 1/2017, s. 63–88. Ks. myös Vivant, M. ja Bruguière, J.-M., Droit d'auteur et droits voisins, Dalloz, Paris, 2015, s. 571. Unionin tuomioistuin näyttää antaneen hiljaisen hyväksyntänsä lainausta koskevalle poikkeukselle valokuvateoksen yhteydessä (ks. tuomio 1.12.2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, 122 ja 123 kohta).

menettävät alkuperäisen eheytensä. Kyse ei siis ole vuorovaikutuksen vaan omimisen muodosta. Täydellinen esimerkki tästä on käsiteltävä tapaus, jossa äänitteestä otettu pätkä, joka on liian lyhyt mahdollistaakseen jonkinlaisen vuorovaikutuksen, toistetaan uudessa äänitteessä jatkuvana luuppina ja siitä muodostetaan rytmisekvenssi.

68. Näiden lainauksen laillisuutta koskeviin aineellisiin edellytyksiin lisätään kolmas ja muodollinen vaatimus, joka mainitaan myös direktiivin 2001/29 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa, eli vaatimus siitä, että lainauksen lähde ja myös tekijän nimi mainitaan, jollei tämä osoittaudu mahdottomaksi. Musiikkiteoksen tapauksessa itse teoksessa on tietenkin vaikeaa (vaikkei mahdotonta) mainita lainauksen lähdettä. Se voidaan kuitenkin tehdä esimerkiksi lainaavan teoksen kuvauksessa, jopa nimessä. Hip hop- tai rap-kulttuureissa ei kuitenkaan näytä olevan tapana mainita kyseisiin musiikin tyylilajeihin kuuluvat teokset muodostavien näytteiden lähteitä. Käsiteltävän asian asiakirja-aineistosta ei ainakaan ilmene, että valittajat olisivat pyrkineet mainitsemaan kappaleessa ”Nur mir” käytetyn näytteen lähteen tai vastapuolten nimet.

69. Näin ollen ehdotan neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen vastaamista siten, ettei direktiivin 2001/29 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä lainauksia koskevaa poikkeusta sovelleta tilanteessa, jossa äänitteeltä otettu näyte on sisällytetty toiseen äänitteeseen ilman ilmeistä tarkoitusta olla vuorovaikutuksessa ensimmäisen äänitteen kanssa ja siten, ettei näytettä voida erottaa tämän jälkimmäisen äänitteen muista osista.

70. Direktiivin 2001/29 5 artiklan 3 kohdassa säädettyihin poikkeuksiin ja rajoituksiin kuuluu lisäksi jo mainittu karikatyyriä, parodiaa tai pastissia koskeva poikkeus (direktiivin 2001/29 5 artiklan 3 kohdan k alakohta). Tämä poikkeus voitaisiin mahdollisesti ottaa huomioon, kun kyse on äänitteen näytteiden käyttämisestä toisessa äänitteessä. Kyseistä poikkeusta ei ole saatettu sellaisenaan osaksi tekijänoikeutta koskevaa Saksan oikeutta, mutta se voitaisiin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan johtaa UrhG:n 24 §:n 1 momentista. Kyseinen tuomioistuin kuitenkin itse katsoo nähdäkseni perustellusti, ettei tätä poikkeusta voida soveltaa käsiteltävässä asiassa. Tämä poikkeus nimittäin edellyttää lainausta koskevan poikkeuksen tavoin vuorovaikutusta käytetyn teoksen tai ainakin sen tekijän kanssa, ja tämä osatekijä puuttuu pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa samplaamisessa.[30]

Viides ennakkoratkaisukysymys

71. Viidennellä ennakkoratkaisukysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii määrittämään liikkumavaran, joka jäsenvaltioilla on saattaessaan osaksi kansallista oikeuttaan säännökset, jotka koskevat direktiivin 2001/29 2 ja 3 artiklassa ja direktiivin 2006/115 9 artiklassa säädettyjä yksinoikeuksia sekä direktiivin 2001/29 5 artiklassa ja direktiivin 2006/115 10 artiklassa säädettyjä näistä yksinoikeuksista tehtäviä poikkeuksia. Huomautan heti aluksi, että koska direktiivin 2006/115 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyä levitysoikeutta ei nähdäkseni voida soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa,[31] tarkastelen tätä kysymystä yksinomaan direktiivin 2001/29 kannalta.

30 Unionin tuomioistuin ei tosin asettanut parodian käsitteelle liian tiukkoja vaatimuksia 3.9.2014 antamassaan tuomiossa Deckmyn ja Vrijheidsfonds (C-201/13, EU:C:2014:2132). Se kuitenkin katsoi, että parodiassa ”viitataan” toiseen teokseen (ks. mainitun tuomion tuomiolauselman 2 kohta). Lisäksi nähdäkseni on selvää, ettei teos Nur mir ole käsiteltävän asian olosuhteissa teoksen Metall auf Metall parodia eikä karikatyyri. Pastissin käsitteestä taas on todettava, että pastissi on teoksen tai tekijän tyylin jäljitelmä, johon ei välttämättä sisällytetä kyseisen teoksen osatekijöitä. Käsiteltävässä asiassa on kuitenkin kyse päinvastaisesta tilanteesta, jossa äänitteen osa toistetaan ja siitä luodaan aivan eri tyylinen teos.

31 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen osa, jossa vastataan toiseen kysymykseen.

72. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, tämä kysymys johtuu Bundesverfassungsgerichtin oikeuskäytännöstä, jossa todetaan, että kun direktiivi ei jätä jäsenvaltioille mitään liikkumavaraa sen täytäntöönpanossa, Saksan oikeuteen sisältyviä kyseisen direktiivin täytäntöönpanosäännöksiä ei lähtökohtaisesti voida arvioida 23.5.1949 annetussa Saksan liittotasavallan perustuslaissa (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, jäljempänä perustuslaki) vahvistettujen perusoikeuksien kannalta, vaan niitä on arvioitava yksinomaan unionin oikeusjärjestyksessä taattujen perusoikeuksien kannalta. [32]

73. Perusoikeuksien valvonnan yhteydessä unionin tuomioistuin on todennut kansallisista toimenpiteistä, joilla varmistetaan unionin oikeussääntöjen täytäntöönpano, perusoikeuskirjan 53 artiklaan viitaten, että kun unionin oikeuden toimi edellyttää kansallisia täytäntöönpanotoimia, kansalliset viranomaiset ja tuomioistuimet saavat edelleen soveltaa perusoikeuksien suojan kansallista tasoa, kunhan tämä soveltaminen ei vaaranna suojan tasoa, joka on vahvistettu perusoikeuskirjassa, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut, eikä unionin oikeuden ensisijaisuutta, yhtenäisyyttä ja tehokkuutta. [33] Soveltaessaan perusoikeuksien suojan kansallista tasoa jäsenvaltio ei näin ollen voi estää sellaisen unionin oikeussäännön tehokkuutta, joka ei ole perusoikeuskirjan vastainen. [34]

74. Jäsenvaltioilla direktiivin 2001/29 täytäntöönpanossa olevaa liikkumavaraa rajoitetaan monella tapaa.

75. Direktiivin 2001/29 2 ja 3 artiklassa mainitut oikeudet, erityisesti sen 2 artiklan c alakohdassa säädetty äänitetuottajilla äänitteisiinsä oleva kappaleen valmistamista koskeva oikeus, on ensinnäkin muotoiltu ilman mitään ehtoja, ja niitä on suojeltava jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä.

76. Toiseksi direktiivin 2001/29 säännöksissä käytetyt käsitteet, joissa ei viitata jäsenvaltioiden lainsäädäntöön, ovat unionin oikeuden itsenäisiä käsitteitä. [35] Tämä pätee erityisesti kyseisen direktiivin 2 artiklassa tarkoitettuun kappaleen valmistamisen käsitteeseen. [36] Se pätee myös käsitteisiin, joissa määritellään direktiivissä 2001/29 säädettyjä yksinoikeuksia koskevat erilaiset poikkeukset ja rajoitukset, erityisesti kyseisen direktiivin 5 artiklan 3 kohdan k alakohdassa käytettyyn parodian käsitteeseen. [37] Samaan tulokseen on päädyttävä mainitun direktiivin 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitetun lainauksen käsitteen osalta.

77. Kolmanneksi direktiivin 2001/29 2–4 artiklassa ilman mitään ehtoja jäsenvaltioille pakollisiksi säädettyihin yksinoikeuksiin voidaan soveltaa ainoastaan kyseisen direktiivin 5 artiklan 1–3 kohdassa tyhjentävästi lueteltuja poikkeuksia ja rajoituksia. Koska nämä poikkeukset ovat yhtä lukuun ottamatta valinnaisia, jäsenvaltioilla on liikkumavaraa niiden poikkeusten valinnassa ja muotoilussa, jotka on niiden mielestä tarkoituksenmukaista saattaa osaksi kansallista oikeutta. Ne eivät sen sijaan voi ottaa käyttöön poikkeuksia, joista ei ole säädetty, eivätkä laajentaa olemassa olevien poikkeusten soveltamisalaa. [38] On kuitenkin huomautettava, että myös jäsenvaltioiden liikkumavaraa on rajoitettu, sillä joissakin näistä poikkeuksista näkyy unionin lainsäätäjän suorittama punninta tekijänoikeuden ja eri perusoikeuksien, erityisesti ilmaisunvapauden, välillä. Näin ollen se, ettei kansallisessa oikeudessa säädetä tietyistä poikkeuksista, voisi osoittautua perusoikeuskirjan vastaiseksi. [39]

32 Bundesverfassungsgericht viittaa tähän oikeuskäytäntöön 31.5.2016 antamassaan tuomiossa 1 BvR 1585/13, joka on tämän ennakkoratkaisupyynnön taustalla (ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 81 kohta).

33 Tuomio 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, 60 kohta).

34 Ks. vastaavasti tuomio 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, 63 kohta).

35 Ks. erityisesti tuomio 16.7.2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465, 27 kohta).

36 Ks. tuomio 16.7.2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465, 32 kohta).

37 Tuomio 3.9.2014, Deckmyn ja Vrijheidsfonds (C-201/13, EU:C:2014:2132, 15 kohta).

38 Tuomio 10.4.2014, ACI Adam ym. (C-435/12, EU:C:2014:254, 26 ja 27 kohta).

39 Ks. myös ratkaisuehdotukseni Funke Medien NRW (C-469/17, EU:C:2018:870, 38 ja 39 kohta).

78. Jäsenvaltiot ovat näin ollen velvollisia takaamaan kansallisessa oikeudessaan direktiivin 2001/29 2–4 artiklassa mainittujen yksinoikeuksien suojan, jonka ulottuvuus määritellään tarvittaessa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, ja kyseisiä oikeuksia voidaan rajoittaa ainoastaan sovellettaessa kyseisen direktiivin 5 artiklassa tyhjentävästi säädettyjä poikkeuksia ja rajoituksia. Jäsenvaltiot eivät voi asettaa tämän velvoitteen kanssa vastakkain mitään kansallisen oikeutensa säännöstä siitä riippumatta, onko se perustuslain tasoinen tai perusoikeuden luonteinen.[40] Kuten kaikkien direktiivien osalta, jäsenvaltiot voivat sitä vastoin SEUT 288 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti vapaasti valita keinot, joiden täytäntöönpanoa ne pitävät tarkoituksenmukaisina tämän velvoitteen noudattamiseksi. Tässä valinnassa ne voivat tietenkin noudattaa muun muassa perustuslaillisiin periaatteisiinsa liittyviä perusteita ja perusoikeuksia, jos ne eivät vaaranna unionin oikeuden tehokasta vaikutusta.

79. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että viidenteen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan siten, että jäsenvaltiot ovat velvollisia takaamaan kansallisessa oikeudessaan direktiivin 2001/29 2–4 artiklassa mainittujen yksinoikeuksien suojan, ja kyseisiä oikeuksia voidaan rajoittaa ainoastaan sovellettaessa kyseisen direktiivin 5 artiklassa tyhjentävästi säädettyjä poikkeuksia ja rajoituksia. Jäsenvaltiot voivat sitä vastoin vapaasti valita keinot, joiden täytäntöönpanoa ne pitävät tarkoituksenmukaisina tämän velvoitteen noudattamiseksi.

Kuudes ennakkoratkaisukysymys

Alustavat huomautukset

80. Kuudennessa ennakkoratkaisukysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, millä tavoin perusoikeuskirjan mukaiset perusoikeudet on otettava huomioon tulkittaessa äänitetuottajille direktiiveissä 2001/29 ja 2006/115 myönnettyjen yksinoikeuksien sekä samoissa direktiiveissä säädettyjen kyseisiä oikeuksia koskevien rajoitusten ja poikkeusten laajuutta.

81. Kun otetaan huomioon, että tämän kysymyksen muotoilussa on käytetty erittäin yleisiä ilmauksia, epäilen sen hyödyllisyyttä ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, jos siihen pitäisi vastata yhtä yleisellä tasolla. On kuitenkin selvää, että tämä kysymys liittyy Bundesverfassungsgerichtin tuomioon,[41] jossa yhtäältä kumottiin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen päätös, jossa pysytettiin voimassa toisen oikeusasteen menettelyssä vastapuolten hyväksi annettu tuomio, perustuslain 5 §:ssä vahvistetun taiteellisen luomisen vapauden perusteella ja toisaalta palautettiin asia ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen, jotta tämä käsittelee sitä uudelleen tarvittaessa unionin oikeusjärjestyksessä taattujen perusoikeuksien perusteella ja esittämällä unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön.

82. Kuudes ennakkoratkaisukysymys on näin ollen ymmärrettävä siten, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä sitä, onko perusoikeuskirjan 13 artiklassa vahvistettu taiteen vapaus rajoitus tai onko sen perusteella oikeutettua puuttua äänitetuottajien yksinoikeuteen sallia tai kieltää osittain tapahtuva kappaleen valmistaminen äänitteestään tapauksessa, jossa sitä käytetään toisessa äänitteessä. Toisin sanoen tässä kysymyksessä tulee esiin ongelma, joka liittyy taiteen vapauden mahdolliseen ensisijaisuuteen edellä mainittuun äänitetuottajien yksinoikeuteen nähden.

40 Ks. vastaavasti tuomio 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Tuomio 31.5.2016, 1 BvR 1585/13.

83. Taiteen vapauden asettaminen vastakkain tekijänoikeuden lähioikeuden kanssa vaikuttaa ensi näkemältä paradoksaaliselta. Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien päätavoitteena on nimittäin edistää taiteiden kehitystä varmistaen, että taiteilijat saavat tuloja teoksistaan, mikä vapauttaa heidät riippuvuudesta taloudellisiin tukijoihin ja antaa heille mahdollisuuden harjoittaa vapaasti luovaa toimintaansa. [42]

84. Pitää paikkansa, että käsiteltävä asia ei koske suoraan tekijöiden yksinoikeutta vaan sellaisten tuottajien yksinoikeutta, joille se on myönnetty heidän taloudellisen ja organisatorisen panoksensa vuoksi. Yhtäältä lainsäätäjä on kuitenkin myöntänyt yksinoikeuksia tuottajille, koska he edistävät osaltaan teosten luomista ja levittämistä. Tuottajien oikeus äänitteisiin takaa heille korvauksen tekemästään sijoituksesta. Toisaalta kaikkien äänitteiden ei välttämättä tarvitse olla teoksen esityksen tallenteita, mutta tämä pätee yleensä musiikkiteoksiin, joista käsiteltävässä asiassa on kyse. Äänitteen toteuttamiseen osallistuu yleensä tuottajien lisäksi tekijöitä ja esittäjiä, ja äänitteen luvattomalla käytöllä loukataan heidänkin oikeuksia. Pääasian oikeudenkäynti saattaa näin ollen koskea ainoastaan äänitetuottajien oikeuksia, mutta kun asiaa aletaan tarkastella perusoikeuksien kannalta, muita osallisia ei nähdäkseni voida jättää huomiotta.

85. Käsiteltävä asia on tästä täydellinen esimerkki. Vastapuolet, jotka ovat oikeudenkäyntimenettelyssä kyseessä olevan äänitteen tuottajina, ovat nimittäin myös esittäviä taiteilijoita, ja toinen heistä on kyseiseen äänitteeseen sisältyvän teoksen tekijä. [43] Asetelma on vastaava oikeusriidan toisella puolella: valittajat ovat paitsi riidanalaiseen äänitteeseen sisältyvän teoksen säveltäjiä myös sen tuottajia. Pääasiassa ei näin ollen pelkästään aseteta taiteilijaa vastakkain äänitetuottajan kanssa, koska molemmat ominaisuudet esiintyvät kummallakin puolella. Näiden eri etujen kokonaisuus on näin ollen otettava huomioon perusoikeuksien saattamisessa tasapainoon.

Bundesverfassungsgerichtin tuomio

86. Edellä mainittu Bundesverfassungsgerichtin tuomio [44] perustuu pääasiallisesti UrhG:n 24 §:n 1 momentin, luettuna perustuslain 5 §:n 3 momentin ensimmäisessä virkkeessä vahvistetun taiteellisen luomisen vapauden perusteella, tulkintaan. Kyseinen tuomioistuin moitti ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta siitä, ettei jälkimmäinen ottanut valittajien taiteellista vapautta riittävällä tavalla huomioon UrhG:n 24 §:n 1 momentin tulkinnassa etenkin katsoessaan, ettei kyseistä säännöstä sovelleta, koska taiteilija olisi voinut itse luoda toisen äänitteestä ottamansa rytmisekvenssin. Tällainen tulkinta rajoittaisi kohtuuttomasti luomisvapautta ja näin ollen taiteellisen vuoropuhelun mahdollisuuksia. Taiteilijoille näin annetut mahdollisuudet eli mahdollisuus hankkia lisenssi, luoda äänet itse uudelleen tai käyttää ainoastaan olemassa olevissa näytekannoissa käytettävissä olevia ääniä, eivät olisi riittäviä erityisesti samplaamisesta laajalti riippuvaisissa musiikin tyylilajeissa, kuten hip hop -musiikissa.

87. Bundesverfassungsgerichtin mukaan soveltamalla samplaamiseen UrhG:n 24 §:n 1 momenttia päinvastoin rajoitetaan vain hieman perustuslain 14 §:n 1 momentissa taattua äänitetuottajien omistusoikeutta, koska uudet teokset eivät kilpaile heidän äänitteidensä kanssa. Bundesverfassungsgerichtin mukaan UrhG:n 85 §:n 1 momentissa, joka koskee äänitetuottajien oikeuksia, suojataan heitä ainoastaan heidän äänitteidensä kaupalliselta käytöltä ja niihin kohdistuvalta

42 Tämä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tehtävä vahvistetaan nimenomaisesti myös direktiivin 2001/29 johdanto-osan 9–11 perustelukappaleessa.

43 Heidän tekijän- ja esittäjänoikeutensa otettiin esiin toissijaisesti ensimmäisen oikeusasteen oikeudenkäyntimenettelyssä (ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 14 kohta).

44 Tämä tarkasteluni perustuu Bundesverfassungsgerichtin tuomion englanninkieliseen versioon, joka on saatavilla kyseisen tuomioistuimen internetsivustolla, ja kuvailevan osan osalta kyseistä tuomiota koskeviin kommentteihin, jotka esitetään erityisesti seuraavissa artikkeleissa: Duhanic, I., "Copy this sound! The cultural importance of sampling for hip hop music in copyright law – a copyright law analysis of the sampling decision of the German Federal Constitutional Court", Journal of Intellectual Property Law and Practice, 2016, nide 11, nro 12, s. 932–945; Mezei, P., "De Minimis and Artistic Freedom: Sampling on the Right Track?", Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2018, nide 139, nro 1, s. 56–67 ja Mimler, M. D., Metall auf Metall – German Federal Constitutional Court discusses the permissibility of sampling of music tracks, Queen Mary Journal of Intellectual Property, 2017, nide 7, nro 1, s. 119–127.

piratismilta, mikä ei päde samplaamiseen, joka on taiteellinen käytäntö. Bundesverfassungsgerichtin mielestä lainsäätäjä olisi voinut säätää yksinoikeuksien haltijoille maksettavasta UrhG:n 24 §:n 1 momentin mukaista vapaata käyttöä (freie Benutzung) koskevasta korvauksesta, mutta tällaisen korvauksen puuttuminen ei loukkaa perustuslaillista omistusoikeutta.

88. Bundesverfassungsgericht toteaa lisäksi, että UrhG:n 24 §:n 1 momentissa säädetyn taiteen vapauden mukaisen tulkinnan lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi saattaa kyseessä olevat oikeudet asianmukaiseen tasapainoon tulkitsemalla kyseisen lain 85 §:n 1 momentissa säädettyjä äänitetuottajien oikeuksia suppeasti. Bundesverfassungsgericht huomauttaa kuitenkin, että käsiteltävä asia voisi näin ollen kuulua unionin oikeuden soveltamisalaan, kun otetaan huomioon direktiivillä 2001/29 toteutettu äänitetuottajien oikeuksien yhdenmukaistaminen. Jos kyseisessä direktiivissä ei jätettäisi jäsenvaltioille liikkumavaraa sen täytäntöönpanossa, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen olisi varmistettava perusoikeuksien suojaaminen perusoikeuskirjan mukaisesti [45] ja tarvittaessa esitettävä unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on varmistettava myös perustuslaissa määritellyn perusoikeuksien suojan luovuttamattoman vähimmäistason säilyminen.

Arviointi unionin oikeuden perusteella

89. Tekijänoikeutta koskevassa unionin oikeudessa ei tunneta UrhG:n 24 §:n 1 momentissa säädetyn kaltaista direktiivin 2001/29 mukaisten yksinoikeuksien rajoittamista. Kuten selvitin kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen antamani vastauksen yhteydessä, kyseinen säännös on nähdäkseni ristiriidassa direktiivin 2001/29 kanssa siltä osin kuin siinä sallitaan kyseisen direktiivin 5 artiklassa säädettyjä poikkeuksia, erityisesti lainausta, karikatyyriä, parodiaa tai pastissia koskevia poikkeuksia, laajemmat yksinoikeuksia koskevat poikkeukset. Näitä poikkeuksia ei nähdäkseni kuitenkaan sovelleta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa. [46] Bundesverfassungsgerichtin päättelyn kaltainen päättely ei näin ollen ole mahdollinen unionin oikeudessa. Miten äänitetuottajilla direktiivin 2001/29 2 artiklan c alakohdan nojalla olevaa kappaleen valmistamista koskevaa yksinoikeutta on siis arvioitava perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien kannalta?

90. Tekijänoikeus ja lähioikeudet, siltä osin kuin niiden haltijoille myönnetään yksinoikeus henkisiin tai taiteellisiin hyödykkeisiin, kuten teoksiin tai äänitteisiin, voivat rajoittaa tiettyjen perusoikeuksien, erityisesti ilmaisunvapauden ja taiteen vapauden, käyttöä. Myös henkistä omaisuutta itseään suojataan perusoikeuksiin kuuluvana omistusoikeutena. Nämä oikeudet, joista mikään ei lähtökohtaisesti ole ensisijainen muihin nähden, on näin ollen saatettava tasapainoon. [47] Tekijänoikeudessa tehdään jo tämä punninta tietyillä rajoituksilla ja poikkeuksilla. Niillä on tarkoitus varmistaa tekijänoikeuden ja lähioikeuksien haltijoiden oikeuksien ja etujen sekä erilaisten muiden yleisten ja yksityisten etujen, muun muassa perusoikeuksien suojaa koskevan edun, välinen oikeudenmukainen tasapaino.

91. Perusoikeuskirjan 13 artiklan ensimmäisessä virkkeessä mainittu taiteen vapaus on sananvapauden muoto, joka mainitaan perusoikeuskirjan 11 artiklassa. Roomassa 4.11.1950 allekirjoitettuun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) sisältyvässä järjestelmässä ei ole tällaista vapautta itsenäisenä oikeutena, mutta taiteen vapaus on johdettu kyseisen yleissopimuksen 10 artiklassa vahvistetusta sananvapaudesta.

45 Edellä tämän ratkaisuehdotuksen 72 kohdassa mainitun Bundesverfassungsgerichtin oikeuskäytännön mukaan.

46 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen osa, jossa vastataan neljänteen kysymykseen.

47 Ks. vastaavasti viimeksi tuomio 18.10.2018, Bastei Lübbe (C-149/17, EU:C:2018:841, 44 kohta).

92. Sananvapaus, josta taiteen vapaus juontaa juurensa, koskee ennen kaikkea ajatusten ja tietojen saamista ja levittämistä ja näin ollen taiteen vapauden osalta teosten sisältöä.[48] Etenkin tämän sisällön sensuuri voi loukata taiteen vapautta.[49] Taiteilijoiden vapaus on nähdäkseni sitä vastoin huomattavasti suppeampi, kun tarkastellaan heidän luomiskeinojensa hankintaa. Jokaisen taiteilijan on sopeuduttava yhteiskuntaelämän ja markkinoidensa oloihin. Taiteen vapaus ei vapauta taiteilijoita jokapäiväisen elämän velvoitteista. Olisiko ymmärrettävää, että taidemaalari voisi taiteellisen luomisen vapauteensa vedoten olla maksamatta maalejaan ja siveltimiään?[50] [51]

93. Pitää paikkansa, että hip hopin tai rapin kaltaisissa musiikin tyylilajeissa samplaamisella on erityinen merkitys, sillä se on paitsi luomiskeino myös itsessään taiteellista toimintaa. Tämä ei kuitenkaan voi olla ratkaiseva argumentti oikeudellisessa keskustelussa, koska oikeussääntöjä on tulkittava samalla tavoin kaikkien kohdalla. Jos ilman oikeudenhaltijoiden lupaa tapahtuvaa äänitenäytteiden samplaamista olisi pidettävä laillisena, tämä koskisi hip hop -kulttuuria edustavien muusikoiden lisäksi kaikkia muitakin.

94. Taiteilijoiden on noudatettava elämän luomisvapaudelle asettamia rajoja ja rajoituksia etenkin silloin, kun ne liittyvät muiden henkilöiden perusoikeuksiin ja -vapauksiin, erityisesti heidän omistusoikeuteensa, myös henkiseen omaisuuteen. Tällaisissa tapauksissa eri oikeuksia ja etuja on erityisen vaikea saattaa tasapainoon, ja harvoin on olemassa yhtä ainoaa ratkaisua, joka voi saada kaikkien kannatuksen. Tästä tasapainoon saattamisesta huolehtii demokraattisessa yhteiskunnassa ensisijaisesti lainsäätäjä, joka edustaa yleistä tahtoa. Lainsäätäjällä on siinä laaja harkintavalta.[52] Lainsäädännöllisten ratkaisujen soveltaminen kuuluu tuomioistuinvalvonnan piiriin, sillä tuomioistuinten on puolestaan valvottava perusoikeuksien kunnioittamista sovellettaessa lainsäädännöllisiä ratkaisuja konkreettisiin tapauksiin. Poikkeustapauksia lukuun ottamatta[53] tämä valvonta on kuitenkin yleensä toteutettava sovellettavien säännösten rajoissa, ja näitä säännöksiä koskee pätevyysolettama, myös perusoikeuksien kannalta. Lainsäätäjällä ei olisi lainkaan harkintavaltaa, jos vain yhtä ainoaa ratkaisua pidettäisiin perusoikeuksien mukaisena.

95. Kuten jo totesin, tekijänoikeutta koskevassa unionin oikeudessa otetaan huomioon eri oikeuksia ja etuja, jotka voivat olla ristiriidassa tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden yksinoikeuksien, erityisesti taiteen vapauden, kanssa. Yksinoikeuksia koskevat poikkeukset, kuten lainausta tai karikatyyriä, parodiaa tai pastissia koskevat poikkeukset, mahdollistavat taiteilijoiden vuoropuhelun ja vastakkainasettelun viittaamalla aiempiin teoksiin. Voimassa olevien sääntöjen puitteissa tämä vastakkainasettelu voidaan toteuttaa erityisesti seuraavilla kolmella tavalla. Se voidaan toteuttaa ensinnäkin luomalla teoksia, joissa otetaan vaikutteita aiemmista teoksista mutta ei oteta suoraan suojattuja osatekijöitä, toiseksi yksinoikeuksia koskevien olemassa olevien rajoitusten ja poikkeusten puitteissa sekä kolmanneksi hankkimalla tarvittavat luvat.

48 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut seuraavaa: ”[Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 10 artiklan 1 kappaleessa vahvistettu sananvapaus on yksi demokraattisen yhteiskunnan keskeisistä perustoista, yksi sen edistyksen ja jokaisen yksilön kehityksen perusedellytyksistä. Ellei 2 kappaleesta muuta johdu, sananvapaus ei koske pelkästään sellaisia tietoja tai ajatuksia, joihin suhtaudutaan myötämielisesti tai joita pidetään vaarattomina tai yhdentekevinä, vaan myös sellaisia, jotka loukkaavat, järkyttävät tai häiritsevät valtiota tai jotain väestön osaa” (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 25.1.2007, Vereinigung Bildender Künstler v. Itävalta, CE:ECHR:2007:0125JUD006835401, 26 kohta).

49 Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 25.1.2007, Vereinigung Bildender Künstler v. Itävalta (CE:ECHR:2007:0125JUD006835401).

50 Tätä asiaa voitaisiin arvioida eri tavalla silloin, kun taiteilijalle aiheutetaan vaikeuksia hänen taiteellisen luomisensa estämiseksi nimenomaan hänen teoksensa sisällön vuoksi (ks. A. Wajdan elokuva Powidoki (Afterimage) puolalaisen taidemaalarin Władysław Strzemińskin ahdistelusta Stalinin aikakaudella). Tällaiset ovat kuitenkin ääritilanteita.

51 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut tältä osin seuraavaa: ”Taiteilija ja hänen teostensa markkinoijat eivät välty [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 10 artiklan 2 kappaleesta johtuvilta rajoittamismahdollisuuksilta. Sananvapauttaan käyttävällä on nimittäin kyseisen kappaleen sanamuodon mukaisesti ’velvollisuuksia ja vastuuta’; niiden laajuus riippuu hänen tilanteestaan ja menettelytavasta” (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 25.1.2007, Vereinigung Bildender Künstler v. Itävalta, CE:ECHR:2007:0125JUD006835401, 26 kohta).

52 Ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 10.1.2013, Ashby Donald ym. v. Ranska (CE:ECHR:2013:0110JUD003676908, 40 kohta).

53 Ks. esim. asia C-469/17, Funke Medien NRW, jossa esitin ratkaisuehdotuksen 25.10.2018 (EU:C:2018:870).

96. Perusoikeuskirjan 13 artiklassa vahvistettu taiteen vapaus ei sen sijaan nähdäkseni edellytä UrhG:n 24 §:ssä säädetyn kaltaisen sellaisen poikkeuksen tai rajoituksen käyttöönottoa tai tunnustamista, joka kattaisi pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset käyttötavat, joissa teosten tai muun suojatun aineiston käytön tarkoituksena ei ole olla vuorovaikutuksessa niiden kanssa vaan niitä käytetään ainoastaan aineksena sellaisten uusien teosten luomisessa, joilla ei ole mitään yhteyttä näihin aiempiin teoksiin. Se, että tällainen käyttö edellyttää lisenssiä, ei nähdäkseni rajoita taiteen vapautta enemmän kuin normaalit markkinoiden vaatimukset, etenkin kun uudet teokset tuovat usein tekijöilleen ja tuottajilleen merkittäviä tuloja. Väitteestä, jonka mukaan lisenssin saaminen voisi tietyissä tapauksissa osoittautua mahdottomaksi esimerkiksi oikeudenhaltijoiden kieltäytymisen vuoksi, totean, ettei taiteen vapaus voi taata kaikille mahdollisuutta käyttää luovassa toiminnassaan vapaasti kaikkea haluamaansa.

97. Äänitetuottajien taloudellisia etuja, joihin heidän yksinoikeutensa perustuvat, ei myöskään nähdäkseni ole rajoitettu kaupalliselta käytöltä ja piratismilta suojaamiseen. Unionin oikeudessa näin on levitysoikeuden osalta.[54] Kappaleen valmistamista koskeva oikeus sen sijaan käsitetään laajasti, ja se kattaa kaikki mahdolliset äänitteen hyödyntämismuodot. Vaikuttaa lisäksi perustellulta, että äänitteen tuottaja saa tuloja hänen äänitettään käyttämällä luotujen teosten hyödyntämisestä. Lisäksi perusoikeuksien punninnassa on otettava huomioon paitsi äänitetuottajien aineelliset oikeudet ja edut myös esittäjien ja tekijöiden oikeudet, myös heidän moraaliset oikeutensa. Ne ja erityisesti teoksen eheyttä koskeva oikeus voivat kuitenkin oikeutetusti estää kyseisen teoksen käytön, vaikka tähän käyttöön sovelletaan poikkeusta.[55]

98. Äänitetuottajille sekä unionin oikeudessa että kansainvälisessä oikeudessa myönnettyä suojaa voidaan pitää liiallisena, koska se on yhtä laaja kuin tekijöille myönnetty suoja (aineellisten oikeuksien osalta). En sulje pois sitä mahdollisuutta, että unionin lainsäätäjän toteuttama eri oikeuksien ja etujen punninta voi johtaa myöhemmin tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden yksinoikeuksia koskevan poikkeuksen käyttöönottoon samplaamisen kaltaisissa käyttötavoissa. Tämä ei kuitenkaan ole tuomioistuimen tehtävä. Voimassa olevien säännösten soveltamisen tuomioistuinvalvonnassa perusoikeuksilla on erilainen rooli: se on eräänlainen äärimmäinen keino, joka voi oikeuttaa merkityksellisten säännösten sanamuodosta poikkeamisen ainoastaan silloin, kun perusoikeuden olennaista sisältöä loukataan räikeästi.[56] Tämä ei kuitenkaan nähdäkseni päde samplaamiseen tekijänoikeutta koskevassa unionin oikeudessa.

99. Näin ollen ehdotan kuudenteen ennakkoratkaisukysymykseen vastattavan, että äänitetuottajien yksinoikeus direktiivin 2001/29 2 artiklan c alakohdan nojalla sallia tai kieltää osittain tapahtuva kappaleen valmistaminen äänitteistään tapauksessa, jossa äänitteitä käytetään samplaamiseen, ei ole ristiriidassa perusoikeuskirjan 13 artiklassa vahvistetun taiteen vapauden kanssa.

Ratkaisuehdotus

100. Kaiken edellä esitetyn perusteella ehdotan, että Bundesgerichtshofin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin vastataan seuraavasti:

1) Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY 2 artiklan c alakohtaa on tulkittava siten, että ottamalla näyte äänitteestä ja käyttämällä sitä toisessa äänitteessä (samplaaminen) loukataan ensimmäisen äänitteen tuottajan yksinoikeutta sallia tai kieltää äänitteensä kyseisessä säännöksessä tarkoitettu kappaleen valmistaminen, kun se tehdään ilman viimeksi mainitun lupaa.

54 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen osa, jossa vastataan toiseen kysymykseen.

55 Ks. vastaavasti tuomio 3.9.2014, Deckmyn ja Vrijheidsfonds (C-201/13, EU:C:2014:2132, 27–31 kohta).

56 Ks. vastaavasti viimeksi tuomio 18.10.2018, Bastei Lübbe (C-149/17, EU:C:2018:841, 46 kohta).

2) Vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/115/EY 9 artiklan 1 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että äänite, joka sisältää toisesta äänitteestä siirrettyjä näytteitä (samples), ei ole kyseisessä säännöksessä tarkoitettu toisen äänitteen kopio.

3) Direktiivin 2001/29 2 artiklan c alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että äänitteisiin sovelletaan tekijänoikeuksista ja lähioikeuksista 9.9.1965 annetun lain (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz) 24 §:n 1 momentin kaltaista jäsenvaltion kansallisen oikeuden säännöstä, jonka mukaan itsenäinen teos voidaan luoda käyttämällä vapaasti toista teosta ilman kyseisen teoksen tekijän lupaa, siltä osin kuin siinä ylitetään kyseisen direktiivin 5 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetyt yksinoikeuksia koskevat poikkeukset ja rajoitukset.

4) Direktiivin 2001/29 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä lainauksia koskevaa poikkeusta ei sovelleta tilanteessa, jossa äänitteeltä otettu näyte on sisällytetty toiseen äänitteeseen ilman ilmeistä tarkoitusta olla vuorovaikutuksessa ensimmäisen äänitteen kanssa ja siten, ettei näytettä voida erottaa tämän jälkimmäisen äänitteen muista osista.

5) Jäsenvaltiot ovat velvollisia takaamaan kansallisessa oikeudessaan direktiivin 2001/29 2–4 artiklassa mainittujen yksinoikeuksien suojaamisen, ja kyseisiä oikeuksia voidaan rajoittaa ainoastaan sovellettaessa kyseisen direktiivin 5 artiklassa tyhjentävästi säädettyjä poikkeuksia ja rajoituksia. Jäsenvaltiot voivat sitä vastoin vapaasti valita keinot, joiden täytäntöönpanoa ne pitävät tarkoituksenmukaisina tämän velvoitteen noudattamiseksi.

6) Äänitetuottajien yksinoikeus direktiivin 2001/29 2 artiklan c alakohdan nojalla sallia tai kieltää osittain tapahtuva kappaleen valmistaminen äänitteistään tapauksessa, jossa äänitteitä käytetään samplaamiseen, ei ole ristiriidassa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 13 artiklassa vahvistetun taiteen vapauden kanssa.